

MATEMATIKA
CHARAKTERISTIKA PŘEDMĚTU pro 6. až 9. ročník

1. OBSAHOVÉ, ČASOVÉ A ORGANIZAČNÍ VYMEZENÍ PŘEDMĚTU

1.1 Vzdělávací obsahy, ze kterých je vyučovací předmět utvořen

Vzdělávání klade důraz na důkladné porozumění základním myšlenkovým postupům a pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům. Žáci si postupně osvojují některé pojmy, algoritmy, terminologii, symboliku a způsoby jejich užití.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Matematika a její aplikace** je rozdělen na čtyři tematické okruhy.

Čísla a početní operace - V tomto tematickém okruhu se prohlubuje učivo o číslech přirozených (dělitelnost) a číselný obor se rozšiřuje na **čísla celá a racionální**. Žáci se seznamují s pojmem **proměnné**, provádějí operace s **jednočleny a mnohočleny**, řeší a aplikují **lineární rovnice** a soustavy dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými. Předpokladem schopnosti aplikovat je dokonalé zvládnutí základních matematických dovedností, které nespočívá pouze v mechanickém drilu, ale ve zdůvodněném pochopení a v nácviku řešení základních slovních úloh, při němž se rovněž rozvíjí schopnost pochopit text a matematizovat slovní úlohu. Při řešení úloh učitel dbá na účinné využití náčrtů a schémat. Výrazně aplikační charakter tematického okruhu spočívá také v procentovém počtu a elementech finanční matematiky.

Závislosti, vztahy a práce s daty - Zde lze vycházet ze **sběru a zpracování dat** a jejich **grafického znázornění**. Z funkčních vztahů je kladen důraz na **přímou a nepřímou úměrnost** a na **lineární funkci** (rostoucí a klesající). Důležitou aplikací přímé a nepřímé úměrnosti i v řadě dalších oborů je často užívaná metoda trojčlenky. Ze statistických pojmů je zařazen aritmetický průměr a četnost znaku, což jsou pojmy, s nimiž se žáci často setkávají.

Geometrie v rovině a v prostoru - Žáci poznávají a určují **rovinné a prostorové útvary**, učí se přesně vyjadřovat, zdůvodňovat vlastnosti útvarů, užívat matematickou terminologii a symboliku, aplikovat dovednosti z předchozích tematických okruhů a řešit **aplikační úlohy** z reálného světa. Pro vytváření názorných geometrických představ je vhodné využívat, pokud to vybavení školy dovoluje, grafické počítačové programy (např. Cabri geometrie). Důležitým momentem výpočetní geometrie je aplikace Pythagorovy věty v rovinných a prostorových situacích. V geometrických náčrtech a při rýsování konstrukcí žáci zdokonalují svůj **grafický projev**.

Nestandardní aplikační úlohy a problémy - Obdobně jako na 1. stupni žáci řeší úlohy komplexního charakteru, úlohy mezioborové a mezitematické povahy, využívají řešení úloh více způsoby.

1.2 Mezipředmětové vztahy, přesahy

Mezipředmětové vztahy a vazby matematiky s ostatními předměty jsou především v vzdělávacích oblastech Člověk a příroda s předměty fyzika, zeměpis, přírodopis, chemie, informační a komunikační technologie, člověk a svět práce.

1.3 Upřednostňované formy realizace vyučovacího předmětu

Žáci pracují samostatně, ve skupinách nebo ve dvojicích, vyučovací hodina při výkladu učiva má charakter frontální práce, používají všechny dostupné vyučovací pomůcky.

1.4 Časová dotace vyučovacího předmětu

V 6. až 9. ročníku – 4 hodiny týdně. Nabídka je dále rozšířena zpravidla v 9. ročníku volitelným předmětem cvičení z matematiky.

1.5 Ročníky, ve kterých se vyučovací předmět realizuje

6. až 9. ročník.

1.6 Místo realizace vyučovacího předmětu

Žáci z každého ročníku pracují během vyučovací hodiny v kmenové třídě nebo v učebně informačních a komunikačních technologií. Praktické řešení některých aplikačních úloh může být realizováno v terénu v okolí školy.

1.7 Dělení výuky na skupiny, spojování žáků z různých ročníků

V rámci vyučovací hodiny můžeme žáky rozdělit na skupiny podle jejich úrovně znalostí učiva matematiky, a zadávat jim práci podle obtížnosti. Ročníky nespojujeme ani nedělíme.

2. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k využívání matematických poznatků a dovedností v praktických činnostech - odhady, měření a porovnávání velikostí a vzdáleností, orientace, rozvíjení paměti žáků prostřednictvím numerických výpočtů, rozvíjení logického myšlení, provádění rozboru problému a plánu řešení, odhadování výsledků, volbě správného postupu k vyřešení problému, přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky, prováděním rozborů a zápisů při řešení úloh a ke zdokonalování grafického projevu, rozvíjení spolupráce při řešení problémových a aplikovaných úloh vyjadřujících situace z běžného života, rozvíjení důvěry ve vlastní schopnosti a možnosti při řešení úloh, k soustavné sebekontrolě při každém kroku postupu řešení, k rozvíjení systematickosti, vytrvalosti a přesnosti.

Průřezová témata:

OSV 1/1 - rozvoj schopnosti poznávání - cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění

OSV 1/2 - rozvoj schopnosti poznávání – cvičení dovednosti zapamatování, řešení problémů

OSV 4/1 - kreativita – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity, tvořivost v mezilidských vztazích

OSV 8/3 - kooperace a kompetice – rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnutí situací soutěže, konkurence

EnV 2/6 - základní podmínky života – energie

EnV 3/2 - lidské aktivity a problémy životního prostředí – doprava

EnV 3/3 - lidské aktivity a problémy životního prostředí – průmysl

EnV 3/4 - lidské aktivity a problémy životního prostředí – odpady

2.1 Kompetence k učení

- Žák se učí přesně a stručně vyjadřovat užíváním matematického jazyka včetně symboliky, prováděním rozborů a zápisů při řešení úloh a zdokonaluje grafický projev, rozvíjí abstraktní kombinatorické myšlení k věcné a srozumitelné argumentaci.
- Učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků, srozumitelně jim vysvětluje, co se mají naučit, stanovuje dílčí vzdělávací cíle v souladu s cíli vzdělávacího programu, vede žáky k ověřování výsledků.

2.2 Kompetence k řešení problémů

- Žák se učí rozvíjet důvěru ve vlastní schopnosti a možnosti při řešení úloh k sebekontrolě, k systematickosti, vytrvalosti a přesnosti.
- Učí se provádět rozbor problémů a plánu řešení, odhadování výsledků, volbě správného postupu, vyhodnocování správnosti výsledků.
- Učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků, klade otevřené otázky a vybízí žáky k pojmenování cíle činnosti, vede žáky k plánování úkolů a postupů, zařazuje metody, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům sami žáci, umožňuje, aby žáci v hodině pracovali s odbornou literaturou.
- Učitel podle potřeby žákům v činnostech pomáhá, pracuje s chybou žáka jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení, dodává žákům sebedůvěru.

2.3 Kompetence komunikativní

- Žáci komunikují na odpovídající úrovni, osvojí si kultivovaný ústní projev, účinně se zapojují do diskuse, učí se přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky.
- Učitel vyžaduje dodržování pravidel slušného chování, pomáhá podle potřeby žákům v jejich činnostech, zadává úkoly, při kterých mohou žáci spolupracovat.
- Učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů, vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky.

2.4 Kompetence sociální a personální

- Žáci spolupracují ve skupině, podílejí se na vytváření pravidel práce v týmu, v případě potřeby poskytnou pomoc nebo o ni požádají, vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje sebedůvěru a samostatný rozvoj.
- Žáci jsou vedeni ke kritickému usuzování, srozumitelné a věcné argumentaci prostřednictvím matematických problémů.
- Učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch, zadává úkoly, při kterých mohou žáci spolupracovat, podle potřeby žákům pomáhá, požaduje dodržování dohodnuté kvality a postupy.
- Učitel hodnotí žáky způsobem, který jim umožňuje vnímat pokrok.

2.5 Kompetence občanské

- Při zpracování informací jsou žáci vedeni ke kritickému myšlení nad obsahy sdělení, učí se hodnotit svoji práci a práci ostatních, jsou vedeni k ohleduplnosti a taktu, učí se vnímat složitosti světa.
- Učitel podle potřeby žákům pomáhá a umožňuje jim, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti nebo výsledky.

2.6 Kompetence pracovní

- Žáci jsou vedeni k vytváření zásoby matematických nástrojů pro řešení reálných situací v životě, učí se využívat matematické poznatky a dovednosti v praktických činnostech.
- Pro žáky s postižením jsou k dispozici vhodně přizpůsobené pracovní materiály.
- Učitel zadává úkoly, při kterých žáci vyhledávají a kombinují informace z různých informačních zdrojů a které vyžadují využití poznatků různých předmětů, vede žáky ke správným způsobům užití vybavení, techniky a pomůcek. Vytváří příležitosti k interpretaci různých textů, obrazových materiálů, grafů a jiných forem záznamů.